შიცჰოუ ვანგი[1]
პეკინის უნივერსიტეტი (ჩინეთი)
DOI: https://doi.org/10.52340/sou.2023.19.35

ჩინეთის სისხლის სამართლის ახალი განვითარება[2]

აბსტრაქტი. 1979 წელს ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის გამოქვეყნებისა და 1997 წელს გადასინჯვის შემდეგ, ეს კოდექსი შესწორდა და დაემატა 11 სისხლისსამართლებრივი ცვლილება და 14 საკანონმდებლო განმარტება. შინაარსობრივი თვალსაზრისით, სისხლის სამართლებრივი ცვლილებები და საკანონმდებლო განმარტებები, რომლებიც კოდექსში შეიტანეს 2010 წლის შემდეგ, ასახავს ჩინეთის სისხლის სამართლის ახალ განვითარებას. ამ ნაშრომში განმარტებულია ამ ახალი განვითარების ძირითადი ფორმები და მახასიათებლები. მასში აღწერილია საკანონმდებლო ზომები სიკვდილით დასჯის გაუქმებისა და „შეწყნარებისა და სიმკაცრის შერწყმის“ სისხლის სამართლებრივი პოლიტიკის იმპლემენტაციის შესახებ. იგი განმარტავს ახალ ზომებს ეროვნული უსაფრთხოების და ეროვნული ღირსების დაცვისა და ტერორიზმისა და კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლაში. ახალი დებულებების შეჯამება მოცემულია ინფორმაციული ქსელის, მოქალაქეთა პირადი ინფორმაციის, სოციალური მთლიანობისა და საზოგადოებრივი წესრიგის, გარემოს, ფინანსური წესრიგის, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების, არასრულწლოვანთა, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების, საკვებისა და წამლების უსაფრთხოების თვალსაზრისით. შინაარსში მოცემულია ინფორმაციული ქსელის, მოქალაქეთა პირადი ინფორმაციის, სოციალური მთლიანობისა და საზოგადოებრივი წესრიგის, გარემოს, ფინანსური წესრიგის, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების, არასრულწლოვანთა, საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების, საკვებისა და წამლების უსაფრთხოების შესახებ ახალი ხედვა. გარდა ამისა, განიხილება თეორიულ და პრაქტიკულ სფეროებში ფართოდ გავრცელებული, როგორიცაა საკითხები არასრულწლოვანთა მიმართ სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკის, ჩინეთის სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ტენდენციის, სისხლის სამართლის დებულებების დამკვიდრებისა და სისხლის სამართლის კანონის გამოყენების შესახებ.

---

[1] **შიცჰოუ ვანგი** - პეკინის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის პროფესორი.

[2] ნაშრომი თარგმნა და გამოსაქვეყნებლად მოამზადა სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორმა **ედიშერ ფუტკარაძემ.**

საკვანძო სიტყვები: ჩინეთი, სისხლის სამართალი, ცვლილებები, საკანონმდებლო განმარტებები, სიკვდილით დასჯა, გაუქმება, ეროვნული ღირსება, ტერორიზმი, კორუფცია, ფინანსური წესრიგი, ინტელექტუალური საკუთრება, დაცვა.

Shizhou Wang[3]
Peking University (China)

New development of Chinese Criminal law[4]

Abstract. After the Criminal Law of the People's Republic of China was promulgated in 1979 and revised in 1997, this Law was revised and supplemented by one separate supplementary decision, 11 Criminal Amendments and 14 Criminal Legislative Interpretations. In terms of content, the Criminal Amendments and Criminal Legislative Interpretations introduced in this article after 2010 reflect the new development of Criminal Law in China. This article explains the main forms and features of these new development. It outlines the legislative measures to abolish the death penalty and to implement the criminal policy of "combining leniency and strictness". It explains the new measures in the protection of national security and national dignity and in the fighting against terrorism and corruption. A summary is given to the new provisions in terms of protecting information network, citizens' personal information, social integrity and public order, environment, financial order, intellectual property rights, minors, traffic safety, the safety of food and drugs. In addition, the issues heatedly debated in theoretical and practical fields are introduced on the age of criminal responsibility for minors, the trend of Chinese criminal legislation, the establishment of criminal law provisions (criminal constitution), and the implementation of criminal law. The author hopes that this article shall benefit the legal exchanges and mutual understanding between the people of Georgia and the People's Republic of China.

Key words: China, criminal law, amendments, legal definitions, death penalty, abolition, national honor, terrorism, corruption, financial order, intellectual property, protection.

შესავალი. ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის სისხლის სამართალი (შემდგომში ჩსს) ხასიათდება „1979 წლის სისხლის სამართლის კანონის" გამოქვეყნებით. მანამდე არსებობდა მხოლოდ ცალკეული სისხლის სამართლის რეგულაციები და გადაწყვეტილებები. ამ პერიოდის ყველაზე ცნობილი მაგალითებია 1951 წლის „რეგულაციები კონტრრევოლუციონერების დასჯის შესახებ" და 1952 წლის ,,რეგულაციები კორუფციის დასჯის შესახებ". 1979 წლის სისხლის სამართლის კანონის თანახმად, გამოიცა 23 ცალკეული სისხლის

[3] **Shizhou Wang** - Professor of Peking University School of Law.
[4] The work was translated and prepared for publication by Professor **Edisher Putkaradze** of Sokhumi State University.

სამართლის დებულება აუცილებელი ცვლილებებისა და დამატებების შეტანისთვის. „1997 წლის სისხლის სამართალი“ იყო 90-იანი წლების შუა პერიოდში სისხლის სამართლის რეფორმის შედეგი. ამის შემდეგ, მხოლოდ 1998 წელს მიიღეს „გადაწყვეტილება თაღლითური ნასყიდობისა და უცხოური ვალუტით უკანონო ვაჭრობის დანაშაულად გამოცხადებისა და დასჯის შესახებ“. ეს გადაწყვეტილება უარყოფდა ინდივიდუალური სისხლის სამართლის დებულებების მოდელს ჩსს-ის გადასინჯვისთვის. გადასინჯვის ახალი მოდელი მიიღეს 2000 წლის შემდეგ, როდესაც გამოქვეყნდა საკანონმდებლო აქტის სახით. შესაბამისად, სისხლის სამართლის კოდექსში ცვლილებები განხორციელდა ერთიანად, „შესწორებების“ და „კანონმდებლობის განმარტების“ სახით.

ცვლილებები და განმარტებები მიუთითებენ ჩინეთის სისხლის სამართლის (ჩსს) ახალ განვითარებაზე, რადგან 2009 წლამდე არსებული ვითარება ცნობილია (**Wang, 2010:** 292-303). ავტორი ამ სამეცნიერო ნაშრომში გვთავაზობს მხოლოდ ახალ ცვლილებებსა და განმარტებებს, 2010 წლის შემდგომ განვითარებას ჩინეთში იმ იმედით, რომ სამართლებრივი მიღწევების გაცვლა და ურთიერთთანამშრომლობა საქართველოსა და ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკას შორის მომავალში კიდევ უფრო გაძლიერდება.

ახალი განვითარება

ჩსს-ს ახალი განვითარება შეესაბამება 2010 წლიდან ჩინეთის სწრაფ ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებას. 2009 წლამდე არსებული მდგომარეობისგან განსხვავებით, 2010 წლის შემდეგ ჩსს-ის შესწორებებმა ძირითადად მიიღო ცვლილების მეთოდი. განმარტება მხოლოდ 2014 წელს მიიღეს. ეს ცვლილებები მოკლედ შეიძლება შემდეგნაირად გამოვხატოთ:

ა. **მე-8 ცვლილება.** მე-8 ცვლილება 2011 წლის ნოემბერში გამოქვეყნდა და შედგება 50 მუხლისგან. მე-8 ცვლილება ძირითადად კონცენტრირებულია შემდეგ ასპექტებზე:

1. ეს იწყება ჩსს-ში გარკვეული ფინანსური დარღვევების დასჯადობის გაუქმებით. 13 სახის ფინანსურმა დარღვევამ დაკარგა თავისი დანაშაულებრივი ხასიათი. მათ შორის იყო კონტრაბანდის, ფინანსური თაღლითობის, საგადასახადო და ქონების დარღვევებთან დაკავშირებული და ასევე სოციალური ადმინისტრაციის წინააღმდეგ მიმართული ზოგიერთი დანაშაული. ჩინეთმა უკვე გადადგა ნაბიჯი ამ მიმართულებით კანონმდებლობის გასაუქმებლად.[5]

[5] მოგვიანებით, 2013 წლის 12 ნოემბერს, მე-18 ცენტრალური კომიტეტის მე-3 პლენარულ სხდომაზე, ჩინეთის კომუნისტურმა პარტიამ მიიღო „ჩინეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილება რეფორმის ყოვლისმომცველი გაღრმავების რამდენიმე მნიშვნელოვანი საკითხის შესახებ“. ამ გადაწყვეტილების 34-

2. შემდეგი სისხლის სამართლის პოლიტიკის განხორციელება: ,,მძიმე დანაშაულის შეუწყნარებლობა (CLwS). ეს დირექტივა ნიშნავს იმას, რომ უნდა მოხდეს მკაცრი სანქციებისა და ჰუმანური მოპყრობის სისხლის სამართლის გამამტყუნებელ განაჩენებში გამოყენება-კომბინირება ისე, რომ სასჯელი რაც შეიძლება მაქსიმალურად პროპორციული იყოს იმ დანაშაულისა, რომლის გამოც ისჯება ადამიანი. ეს პოლიტიკა ეყრდნობა ძველ ჩინურ მოსაზრებას და დიდი გავლენა აქვს სასამართლო პრაქტიკაზე. მნიშვნელოვანია, რომ ეს დირექტივა მოქმედებდეს სამართლებრივი სახელმწიფოს ფარგლებში. შესაბამისად, მათ, ვისაც შეუჩერდა სიკვდილით დასჯა,[6] ემუქრებათ უვადო თავისუფლების აღკვეთა ორი წლის შეჩერების ვადის ამოწურვის შემდეგ. მათ, ვისაც მნიშვნელოვანი დამსახურება აქვთ, 15 წლის ნაცვლად 20 წლამდე შეუმცირდებათ თავისუფლების აღკვეთა. სახალხო სასამართლო ვერ მიიღებს გადაწყვეტილებას სასჯელის შეცვლის შესახებ რეციდივისტებისა და მრავალი ძალადობრივი დანაშაულის ჩამდენთა მიმართ. სასჯელის შეცვლა მათთვის შესაძლებელია, თუ უვადო თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულმა ფაქტობრივად მოიხადა 20 წელზე მეტი, ხოლო 20 წლით თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულს მოხდილი აქვს 18 წელი თავისუფლების აღკვეთა. ასევე აუცილებელია სახალხო სასამართლომ მიიჩნიოს, რომ მათგან არ არის ახალი დანაშაულის ჩადენის საფრთხე. დანაშაულის ჩადენის მომენტში 18 წლამდე ასაკის დამნაშავეები აღარ განიხილებიან რეციდივისტებად. 75 წელზე მეტი ასაკის დამნაშავეები არ შეიძლება დაისაჯონ მკაცრად.[7] 18 წლამდე ასაკის დამნაშავე თავისუფლდება ანგარიშვალდებულებისაგან, თუ ამ დანაშაულისთვის მას მხოლოდ 5 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯეს.[8] პირობითი

ე პუნქტი მოუწოდებს „სამართლებრივი სისტემის გაუმჯობესებას ადამიანის უფლებების დაცვის მიზნით“, სადაც ნათლად არის ნათქვამი, რომ „სახელმწიფომ პატივი უნდა სცეს და დაიცვას ადამიანის უფლებები“ და „სიკვდილის დანაშაულის გამოყენება თანდათან უნდა შემცირდეს“.

[6] სიკვდილით დასჯის სისტემისთვის CCL-ში შდრ: Shizhou Wang, პირადი უფლებების დაცვის შესახებ ჩინეთის სისხლის სამართლის სამართალში, გურამ თავართქილაძის სახელობის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი, ადამიანის უფლებები და კონსტიტუციური გარანტიები, გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბილისი, 2019.

[7] Art. 49, 49, პუნქტი. სსკ-ის 2-ით დადგენილია: „სიკვდილი არ დაეკისრებათ 75 წელს მიღწეულ პირებს სასამართლო განხილვის დროს, გარდა იმ პირებისა, ვინც სიკვდილის გამომწვევია განსაკუთრებული სასტიკი საშუალებებით“.

[8] წინა დებულება. სსკ-ის 100 არის ის, რომ ადამიანებმა, რომლებმაც მიიღეს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა კანონის შესაბამისად, ჭეშმარიტად უნდა შეატყობინონ შესაბამის ქვედანაყოფებს, რომ მათ მიიღეს სისხლისსამართლებრივი სასჯელი და არ უნდა დამალონ ისინი სამსახურში აყვანის ან დასაქმების დროს.

მსჯავრი გამოიყენება, როდესაც ეს შესაძლებელია, 18 წლამდე ასაკის ნებისმიერი პირის, ორსული ქალის ან 75 წელზე უფროსი ასაკის ნებისმიერი პირის მიმართ, თუ ისინი არ არიან რეციდივისტები ანდა კრიმინალური ორგანიზაციის ლიდერები. საზოგადოებაში მიმდინარე ცვლილებები გახდა მეთვალყურეობის, პირობითი მსჯავრისა და პრობაციის განხორციელების სახის შეცვლის საფუძველი. ჰუმანიზმის ფარგლები ხელმისაწვდომია ყველა კრიმინალისთვის, ვინც გულწრფელად აღიარა თავისი დანაშაული. ეს მნიშვნელოვანი ფაქტორია მსუბუქი დასჯისთვის.

3. სისხლის სამართლის ზოგიერთი დებულება გადაისინჯა, დაემატა და სრულყოფილი გახდა. დაემატა შვიდი ახალი დანაშაულის შემადგენლობა. ესენია: ავტომობილის საშიში მართვა (მთვრალი მართვა, დრაგ რბოლა და ა. შ.), უცხოელი ჩინოვნიკების და საერთაშორისო ორგანიზაციების ოფიციალური პირების მოსყიდვა, ყალბი ინვოისების გაცემა, ყალბი ინვოისების შენახვა, ადამიანის ორგანოებით ვაჭრობის ორგანიზება, ხელფასების გაუცემლობა (უსასყიდლო მუშაობა), აგრეთვე მოვალეობის დარღვევა სურსათის შემოწმების დროს. შეიძლება ითქვას, რომ ეს შესწორებული დანაშაულები სამართლებრივ სიკეთეთა უკეთეს დაცვას ითვალისწინებს. ეს დამოკიდებულია ასევე კონსტიტუციურ-სამართლებრივი პირობების შეცვლაზე, რომელიც გამოიხატება სისხლისსამართლებრივი ბარიერის შემცირებით ან იურიდიული ინტერესების სამართლებრივი დასჯის ფართო სპექტრამდე გაზრდით.

ბ. მე-9 ცვლილება. 2015 წლის აგვისტოში გამოქვეყნებული მე-9 შესწორება შედგება 52 სტატიისგან და არის ყველაზე გრძელი შესწორება ჩსს-ში. ცვლილებების ძირითადი შინაარსი შემდეგია:

1. ეკონომიკური დანაშაულები კვლავ გაუქმდა და გაიზარდა ასეთი დანაშაულით მსჯავრდებულთათვის სასჯელის ფაქტობრივი აღსრულების შეჩერება/გადავადება. გაუქმდა 9 ფინანსური დანაშაული, რომლებიც მიეკუთვნებოდა კონტრაბანდის, ვალუტის გაყალბების, თაღლითობისა და ომის დროს ჭორებისა ანდა ხმების გავრცელებას. შეიძლება იყოს ძალადობრივი დანაშაული ამათგან ისეთი დანაშაული, როგორიცაა პროსტიტუციის ორგანიზება, იძულებითი პროსტიტუციის ორგანიზება და სამხედრო დავალების შესრულების შეფერხება. სასჯელის ფაქტობრივი აღსრულების პირობები შეიძლება შეიცვალოს და შეჩერდეს განზრახ ჩადენილი ფინანსური დანაშაულის საქმეებშიც, თუ ისინი ჩადენილია „მძიმე გარემოებებში“ და ეს „გადამოწმებულია და დადგენილია როგორც ჭეშმარიტება“. საგულისხმოა ასევე ის გარემოება, რომ სასჯელის შეჩერების პერიოდში შეიცვალა მისი ფაქტობრივი აღსრულების პირობები.

2. ჩინეთის ეროვნული უსაფრთხოების მიდგომიდან გამომდინარე ემატება ან გადაიხედება ტერორიზმის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები.

ასევე ემატება საკონფისკაციო ჯარიმა. გაფართოვდება ტერორიზმის დაფინანსებისა და მხარდაჭერის დასჯადობის სფერო. ტერორისტული საქმიანობის მომზადების დანაშაულები მოიცავს მის დაგეგმვასა და კავშირს, იარაღის მომზადებას, ასევე ტერორიზმის პოპულარიზაციასა და წაქეზებას. კრიმინალიზებულია ქმედებები, რომლებიც ექსტრემიზმს იყენებს, რათა წაახალისონ ან აიძულონ ხალხი სამართლებრივი სისტემების გასანადგურებლად. ასევე დასჯადია ქმედებები, რომლებიც აიძულებენ სხვებს, ჩაიცვან ან ატარონ ისეთი ტანსაცმელი ან სიმბოლოები, რომლებიც ხელს უწყობენ ტერორიზმს ან ექსტრემიზმს საზოგადოებრივ ადგილებში.

3. განსაკუთრებით ხაზგასმულია ინფორმაციული ქსელის უსაფრთხოება. უკანონოა მოქალაქეთა შესახებ პირადი ინფორმაციის გაყიდვა ან სხვისთვის მიწოდება. ქსელის ოპერატორმა სერიოზულად უნდა გაითვალისწინოს ამ მიმართულებით არსებული სამართლებრივი ვალდებულება. დაუშვებელია ინტერნეტის, სერვერის ჰოსტინგის, ქსელის შენახვისა და სხვა სახის მხარდაჭერა რეკლამის ან გადახდის დამუშავების პროცესში, თუ ცნობილია, რომ მათი მომსახურების მომხმარებლები იყენებენ ამ ინფორმაციულ ქსელებს სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენისთვის. ყალბი ინფორმაციის წარმოება ანდა გავრცელება სისხლის სამართლის დანაშაულია.

4. ანტიკორუფციული სისხლის სამართალი გაუმჯობესდა. არალეგალური შემოსავლების სისხლის სამართლის ბარიერულ ოდენობას[9] კორუფციისა და მოსყიდვისას აღარ განსაზღვრავს კანონი, არამედ უზენაესი სახალხო სასამართლო და სახალხო პროკურორი სასამართლო განმარტებების[10] საშუალებით. აღსანიშნავია, რომ სიკვდილით დასჯის დებულებები კვლავ მოქმედებს ყველაზე მძიმე კორუფციული დანაშაულისთვის. გულწრფელი აღიარება და მონანიება კორუმპირებული ჩინოვნიკის ან მომსყიდველის მხრიდან, შეიძლება გახდეს მათი მსუბუქად დასჯის საფუძველი. მოსყიდვისთვის ყველაზე მძიმე სასჯელი არის უვადო თავისუფლების აღკვეთა. სისხ-

---

[9] კრიმინალური ბარიერის შესახებ ზოგადი შესავალი იხილეთ: Shizhou Wang, სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის ზღვარი ჩინურ სისხლის სამართალში და მისი განვითარების ტენდენცია, დანიელ ლიზის და მაიკლ პავლიკის რედაქტორობით, ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის სისხლის სამართლის სისტემა, ისტორიული გენეზისი და მიმდინარე გამოწვევები, ნომოსი, 2019.

[10] ჩინური სასამართლო ახსნა-განმარტების ზოგადი შესავალი იხილეთ: Shizhou Wang, ჩინური სისხლის სამართლის სასამართლო განმარტება, შედარებითი სამართლის ამერიკული ჟურნალი, ტომი XLIII, 1995 წლის შემოდგომა, ნომერი 4, გვ. 569–579. შედარებითი სამართლის ამერიკული ჟურნალი, ტომი XLIII, 1995 წლის შემოდგომა, ნომერი 4, გვ. 569-579. The American Journal of Comparative Law, Volume XLIII, Fall 1995, Number 4, pp. 569-579.

ლის სამართლის დანაშაულია არალეგალური მოგების მისაღებად სახელმწიფო მოხელეების გავლენით ვაჭრობა და ამ თანამდებობის პირის ახლო ნათესავებისა ანდა ოჯახის წევრების მოსყიდვა. პროფესიული საქმიანობის უფლების აკრძალვა ვრცელდება მათზე, ვინც დანაშაულს სჩადის პროფესიული უფლებამოსილების გამოყენებით ან სამსახურებრივი ვალდებულების დარღვევით, უფლებამოსილების გადამეტებით.

5. ბევრი ცვლილება და დამატება ხორციელდება ჩსს-ში სოციალური მთლიანობის განმტკიცებისა და სოციალური უსაფრთხოების დაცვისათვის, აგრეთვე ნარკოდანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების მიზნით. დიდი მნიშვნელობა აქვს თანხმობის ასაკს მიღწეულ გოგონასთან პროსტიტუციის ქმედების დასჯადობის გაუქმების საკითხს. ახლა მოქმედი ჩსს-ით, ვისაც სქესობრივი კავშირი აქვთ თანხმობის ასაკს მიღწეულ გოგონასთან, განიხილებიან როგორც სექსუალური მოძალადეები. პირადობის მოწმობა და პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტები ექვემდებარება ჩსს-ს დაცვას. მნიშვნელოვნად გადამუშავდა და განახლდა ვალუტის ფალსიფიკაციის, სასამართლოს ბრძანებების შეუსრულებლობის, ნარკოტიკული საშუალების ნედლეულით ვაჭრობის ანდა კონტრაბანდის ქმედებათა შემადგენლობები. ახლახანს დაამატეს ტესტის თაღლითობისა და ყალბი სასამართლო დავის შემადგენლობები. შესაბამისად, ჩსს-ს ემატება განმარტებები ცალკეული დანაშაულის[11] შესახებ.

გ. მე-10 ცვლილება. 2017 წლის ნოემბერში გამოქვეყნებული მე-10 ცვლილება შეიცავს მხოლოდ ერთ მუხლს. იგი სისხლის სამართლის დანაშაულად აცხადებს ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის ეროვნული ჰიმნის ტექსტის განზრახ მანიპულირებას, ეროვნული ჰიმნის დამახინჯებას ან შელახვას ეროვნული ჰიმნის სიმღერის დროს ან ნებისმიერი სხვა გზით შეურაცხყოფას.

დ. მე-11 ცვლილება 2020 წლის დეკემბერში გამოქვეყნებული მე-11 ცვლილება შედგება 48 მუხლისგან და მოიცავს იურიდიულ ინტერესთა ფართო სპექტრს.

1. იხვეწება სისხლის სამართლის კანონმდებლობა. საქონლის სავაჭრო ნიშნის გაყალბების დანაშაული გაფართოვდა სასაქონლო ნიშნის მომსახურების გამოყენების დასჯადობით. ფულის გათეთრება ზღუდავს დანაშაულებრივი ფულის გამოყენებას არა მხოლოდ დამნაშავისთვის, არამედ სხვებისთვისაც. სამუშაოს წარმოებისას უსაფრთხოების ზომების დაცვის დონე გაუ-

[11] ჩინური ჯგუფური დანაშაულის დოქტრინალური საფუძვლების შესახებ, იხილეთ: ჩინეთის იურიდიული მეცნიერება No1 (ტომი 4), 2016 წლის იანვარი For general introduction of the unit crime in the CCL, see: Shizhou Wang, On Doctrinal Basis of Chinese Unit Crime, China Legal Science, No. 1 (Vol. 4), January 2016.

მჯობესდა. სისხლის სამართლის დანაშაულად გამოცხადდა ისეთი სამუშაოების ორგანიზება, როდესაც არსებობს პოტენციურად სერიოზული უბედური შემთხვევის შესაძლებლობა და არ მიიღება შესაბამისი ზომები მის თავიდან ასაცილებლად. შუამავალი ორგანიზაციების სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა მოიცავს არა მხოლოდ მათ პასუხისმგებლობას, ვინც ახორციელებენ ფინანსური აქტივების შეფასებას, კაპიტალის გადახედვას, დოკუმენტების განხილვას, აღრიცხვას, აუდიტს ანდა იურიდიულ კონსულტაციებს, არამედ ასევე მათ პასუხისმგებლობას, ვინც ახორციელებს სპონსორობას, უსაფრთხოების შეფასებას, გარემოზე ზემოქმედებისა და მონიტორინგის შეფასებას.

2. მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება მდედრობითი სქესის არასრულწლოვანთა სისხლისსამართლებრივი დაცვა. 10 ან 14 წლამდე ასაკის გოგონასთან სქესობრივი კავშირის მქონე პირებს, რომლებმაც მათ ფიზიკური ზიანი მიაყენეს, ემუქრებათ მინიმუმ 10 წლით თავისუფლების აღკვეთა, უვადო თავისუფლების აღკვეთა ან სიკვდილით დასჯა. სექსუალური ურთიერთობა 14-დან 16 წლამდე ასაკის არასრულწლოვან ქალთან სისხლის სამართლის დანაშაულია, თუ მოქმედს განსაკუთრებული პასუხისმგებლობა ეკისრება ამ არასრულწლოვანი ქალის მიმართ მეურვეობის, შვილად აყვანის, მოვლის, განათლებისა და მკურნალობის გამო.

3. სოციალური უსაფრთხოების გაუმჯობესებას ისახავს მიზნად ბევრი ახალი დანაშაული, რომლისთვის გათვალისწინებული სასჯელის მაქსიმალური ზღვარია თავისუფლების აღკვეთა 7 წლით. განსაკუთრებით დაცული არიან საზოგადოებრივი ტრანსპორტის მძღოლები. მრავალი წლის განხილვის შემდეგ საბოლოოდ დაწესდა დანაშაულად მოვალეობის შესრულებისას პოლიციელზე თავდასხმა. თაღლითობის წინააღმდეგ ბრძოლის დანაშაული კრძალავს სხვისი ვინაობის თაღლითურად გამოყენებას, როდესაც ამ გზით ხდება უნივერსიტეტში შესვლა, საჯარო მოხელედ დასაქმება და სხვა სოციალური შეღავათების მიღება, როგორიცაა დასაქმებულის მკურნალობა. დიდი დისკუსია გამოიწვია ისეთმა დანაშაულებრივმა ქმედებებმა, რომელთა შინაარსს წარმოადგენს სიმაღლიდან ნივთების სროლა და ადამიანის ღირსებისა და რეპუტაციის შელახვა. სოციალური წესრიგის ადმინისტრირებას, ასევე გარემოსა და რესურსების დაცვას აძლიერებს ბევრი ახალი სახის დანაშაული. მათ მიეკუთვნება არალეგალური ვალების შეგროვება, საზღვარგარეთ მომგებიან თამაშებში მონაწილეობის ორგანიზება, ცხოველებზე უკანონო ნადირობა და მათით უკანონო ვაჭრობა, ნაკრძალის განადგურება და ეგზოტიკური სახეობების უკანონო შემოტანა. ახალი კორონარული პნევმონიის წინააღმდეგ ბრძოლაში დასახმარებლად გამოიყენება ისეთი სისხლისსამართლებრივი დებულებები, რომლებიც მოიცავს ინფექციური დაავადების პროფილაქტიკისა

და კონტროლის ღონისძიებებს. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობისა და ბიოუსაფრთხოების დაცვას აძლიერებს ისეთი დანაშაულების შემოღება, როგორიცაა ადამიანის გენეტიკური რესურსების უკანონო შეგროვება ან კონტრაბანდა, გენის რედაქტირების ან ემბრიონის კლონირების არალეგალური იმპლანტაცია. სერიოზული ყურადღება ეთმობა დოპინგის დარღვევების საკითხს. მისი მიზანია ხელი შეუშალოს სპორტსმენის მიერ დოპინგის შეგნებულად გამოყენებას დიდ ეროვნულ და საერთაშორისო სპორტულ შეჯიბრებებში.

ახალი პრობლემები

ჩსს-ს გადამუშავებისას მუდამ იყო დიდი დისკუსია. 2009 წლიდან დებატები ინტენსიურად მიმდინარეობდა. მნიშვნელოვანი დებატების კონცენტრაცია ხდება შემდეგ არგუმენტებზე:

ა. მცირეწლოვანთა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკი. არასრულწლოვანთა პასუხისმგებლობის პრობლემა ჩინეთში კარგად გადაწყდა 1999 წელს არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციის კანონის გამოქვეყნებით. ბოლო 10 წლის განმავლობაში ეს პრობლემა კვლავ ძალიან სერიოზულად გამოიყურება. არასრულყოფილი სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, 2014 და 2018 წლებს შორის საშუალოდ წელიწადში 14 წელზე ნაკლები ასაკის მქონე მცირეწლოვანთაგან ჩადენილი იყო განზრახ მკვლელობის 20 შემთხვევა. ჯანმრთელობის განზრახ დაზიანების შემთხვევები წელიწადში 90-ს აღემატება.[12] არასრულწლოვანთა მიერ მძიმე დანაშაულების ჩადენასთან დაკავშირებით, ჩინეთის იურიდიული საზოგადოება სამ არგუმენტს გამოჰყოფს: ***პირველი არგუმენტი*** ეფუძნება იურიდიული განათლების გაძლიერებას სკოლებსა და საზოგადოებაში. ამავე დროს ამ წინადადების პრობლემა ისაა, რომ იურიდიული განათლების გაძლიერებას დრო სჭირდება და მისი საიმედო გადაწყვეტის უზრუნველყოფა საკმაოდ რთულია. ***მეორე არგუმენტი*** ემყარება „პრობლემური“ ბავშვების შეგროვებისა და კორექტირების ინსტიტუტებს, რომლის მიზანია მათი დისციპლინური აღზრდა. ამ წინადადების პრობლემა ის არის, რომ ეს ინსტიტუტები ხშირად ეჭვს იმსახურებენ ადამიანის უფლების დაცვის თვალსაზრისით და თითქმის შეუძლებელია ყველა მათგანის აღმოფხვრა. ამასობაში, ადამიანები იზრუნებენ იმაზე, რომ არასრულწლოვნებმა ამ დაწესებულებებში სათანადო განათლება მიიღონ. ***მესამე არგუმენტია*** სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში არასრულწლოვანთა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკის შემცირება. ამ წინადადების

[12] Cf: Yijian Zhang, მე-11 შესწორების ძირითადი დებულებები და სისხლის სამართლის კანონმდებლობის განვითარება“, ჩინეთის სამართლის მიმოხილვაში, ტ. 1, 2020, გვ. 50. “The Major Provisions of the 11th Amendment and the Development of Criminal Legislation”, in China Law Review, Vol. 1, 2020, pp. 50.

პრობლემა ისაა, რამდენად არ შეესაბამება ეს ზომა არასრულწლოვანთა დაცვის საერთაშორისო ტენდენციას, თუ აბსოლუტური სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკი 14 წელზე ნაკლები იქნება?

საზოგადოებრივი გამოკითხვის[13] თანახმად, ჩინეთის საკანონმდებლო ორგანომ შეიტანა მე-11 შესწორების (11) დებულებები შემდეგი მახასიათებლებით: ***პირველი,*** აბსოლუტური სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკი უნდა შემცირდეს 14-დან 12 წლამდე. ***მეორე,*** სისხლის სამართლის დანაშაულის სახეები, რომელთა გამოძიებაც 12-14 წლის პირის მიმართ შეიძლება, უნდა შემოიფარგლებოდეს მხოლოდ განზრახ მკვლელობის ან ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანებით, რამაც გამოიწვია სიკვდილი ან გამოიწვია ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება ბოროტ გარემოებებში, როგორიცაა, მაგალითად, მძიმე დაინვალიდება განსაკუთრებით სასტიკი მეთოდით. **მესამე,** სისხლისსამართლებრივი დევნა 12-დან 14 წლამდე არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილ დანაშაულზე უნდა დამტკიცდეს სახალხო უმაღლესი პროკურატურის მიერ. **მეოთხე,** დამნაშავე, რომელსაც არ უნდა დაეკისროს სისხლისსამართლებრივი დევნა 16 წლამდე ასაკის გამო, შეიძლება მთავრობის დავალებით დისციპლინური პასუხისმგებლობა დააკისროს მისმა მშობელმა ან მეურვემ. საჭიროების შემთხვევაში „არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციის შესახებ“ კანონის შესაბამისად, ისინი სპეციალურ სკოლებში იგზავნებიან პროფესიული განათლების მისაღებად.

ბ. ჩინეთის სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ტენდენცია. ჩინეთის სისხლის სამართლის აკადემიური წრეები ყოველთვის ფხი-ზლად ეკიდებოდნენ ჩინეთის სისხლის სამართლის განვითარებას. მეცნიერთათვის საკმაოდ ჩვეულებრივი მოსაზრებაა ის, რომ რაც უფრო მეტი მუხლი იქნება სისხლის სამართლის კოდექსში, მით უფრო მეტად დაირღვევა ადამიანის უფლება და მით უფრო მეტი ადამიანი შეიძლება მოხვდეს ციხეში. ამ დამოკიდებულებაზე დიდ გავლენას ახდენს კონფუცის მიერ ჯერ კიდევ ანტიკურ ხანაში გამოთქმული აზრი, რომ ,,მკაცრი წესი ვეფხვზე უფრო აგრესიულია“. გარდა ამისა, ბევრი მეცნიერი თვლის, რომ სისხლის სამართლის განვითარების საერთაშორისო ტენდენცია ძირითადად მიმართულია დეკრიმინალიზაციისკენ. „საბოლოო ურთიერთობის“ დოქტრინის თანახმად, სისხლის სამართლი გამოიყენება მხოლოდ მაშინ, როდესაც სოციალური კონტროლის სხვა მეთოდები არაეფექტურია. 2016 წლამდე ჩინეთის აკადემიურმა წრეებმა გააკრიტიკეს კრიმინალიზაციის ტენდენცია ჩინეთის სისხლის სამართალში (Zhou, 2016:

[13] ჩინეთის საკანონმდებლო ორგანოს საკანონმდებლო, საკანონმდებლო კანონის შესაბამისად საზოგადოების გამოკითხვა. კვლევის ფარგლები შეიძლება იყოს განსხვავებები.

24).[14] მოსაზრება იმის შესახებ, რომ სისხლის სამართალი არ უნდა იქცეს ინსტრუმენტად და ზედმეტად არ უნდა იყოს გამოყენებული სოციალურ ცხოვრებაში ჩარევის მიზნით, გამოყენებულია ა/მანქანის საშიში მართვის კრიმინალიზაციის წინააღმდეგ, მაგალითად, როგორიცაა მთვრალის მიერ ა/მანქანის მართვა (Feng, 2012: 373)[15]. ამ არგუმენტს მხარი დაუჭირა ჩინეთის საკანონმდებლო ორგანოს რამდენიმე დეპუტატმა.[16]

დღესდღეობით თანდათან პოპულარული გახდა არგუმენტები იმის შესახებ, რომ ჩინეთის სისხლის სამართალი უნდა გამკაცრდეს. ამ თვალსაზრისით უფრო დამაჯერებელია არსებული რეალობის საჭიროებები, ვიდრე ე. წ. პოზიტიური სისხლის სამართლის სასარგებლოდ არსებული არგუმენტები (Zhou, 2016: 24).

პირველ რიგში, ჩინეთში დასჯადი ქმედებების საერთო რაოდენობა ჯერ კიდევ საკმაოდ მცირეა. 1997 წლის სისხლის სამართლის კოდექსი შეიცავს მხოლოდ 452 მუხლს, ხოლო მე-11 შესწორება, პლუს ჩსს-ის 14 ინტერპრეტაცია შეადგენს 200-მდე მუხლს. აღსანიშნავია, რომ გაერთიანებული სამეფოს სისხლის სამართალში დასჯადი ქმედების საერთო რაოდენობა ახლა 8000-ს აღემატება. აშშ-ს სისხლის სამართალი შეიცავს 4000-ზე მეტ დასჯად ქმედებას ფედერალურ დონეზე, ხოლო 50 შტატსა და კოლუმბიის ოლქში მათი რაოდენობა ჯერ არ არის დათვლილი. მართლაც, სისხლისსამართლებრივი აკრძალვა როგორც ყველაზე მკაცრი სამართლებრივი ღონისძიება, წარმოადგენს იურიდიული დაცვის უმაღლეს ზომას (Wang, 2013: 1).[17] ადამიანსა და საზოგადოებას სჭირდება სახელმწიფო, რათა სწორად გამოიყენოს სისხლისსამართლებრივად დასჯადი ქმედება და ადეკვატურად დაიცვას საკუთარი უფლება და ინტერესი. ისევე, როგორც ქვეყანაში არსებული რკინიგზის ლიანდაგის სიგრძე წარმოადგენს თანამედროვე საზოგადოებაში ქვეყნის მოდერნიზაციის სიმ-

---

[14] შდრ. Guangquan Zhou. ჩინეთში დადებითი სისხლის სამართლის კანონმდებლობის დამკვიდრების შესახებ“, ჩინურ სამართლის ჟურნალში, ტ. 4, 2016, გვ. 24. დეტალურად იხილეთ გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვალში.

[15] შდრ. Yadong Feng, სახიფათო მართვის დანაშაულის დამატების არამიზანშეწონილობის შესახებ“, სისხლის სამართალი ტ. 6, ჩინეთის სახალხო საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უნივერსიტეტის პრესა, 2012, გვ. 373; დეტალურად იხილეთ გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვალში.

[16] NPC-ის მოადგილის, ლიეიუ ჟუს წინადადება, რომ სახიფათო მართვის დანაშაული უნდა გაუქმდეს, On the Proposal of the NPC Deputy, Lieyu Zhu, that the offence of dangerous driving shall be abolished, see https://m.thepaper.cn/rss_newsDetail_11655821?from= .

[17] შდრ: Shizhou Wang (მთავარი მთარგმნელი), Claus Roxin, Strafrecht AT, Vol. 2, Law Press, 2013, გვ. 1, სისხლის სამართლის დაცვა არის სამართლებრივი დაცვა უმაღლეს დონეზე - მთავარი მთარგმნელის წინასიტყვაობა.

ბოლოს, ასევე სამართლებრივ სისტემაში არსებული სისხლისსამართლებრივად დასჯადი ქმედების რაოდენობა ასახავს ქვეყნის სამართლებრივ სახელმწიფოდ განვითარების ხარისხს (Wang, 2021: 48).[18]

მეორეს მხრივ, კრიმინალიზაცია და დეკრიმინალიზაცია შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ საზოგადოებისა და ადამიანის საჭიროების შესაბამისად. ცვლილებები მოიცავს არა მხოლოდ კრიმინალიზაციას, არამედ დეკრიმინალიზაციასაც. ამის კარგი მაგალითია მე-9 შესწორებაში შეტანილი ცვლილება თანხმობის ასაკს მიღწეულ გოგონასთან მეძავობის დანაშაულობის გაუქმების შესახებ. ასევე მნიშვნელოვანია სიკვდილით დასჯის გაუქმება. ახლა ჩინეთში ფინანსური ქმედებების თითქმის მესამედის დანაშაულებრიობა გაუქმებულია. ახლად დამატებული დანაშაულებრივი ქმედებები უმნიშვნელოა და მსუბუქ სასჯელებს ითვალისწინებს. შეიძლება ითქვას, რომ ეს შემთხვევითი არ არის. 2013 წელს გაუქმდა 1957 წლის ადმინისტრაციული კანონი იძულებითი შრომის საშუალებით აღზრდის შესახებ. ამის მიზეზი იყო კანონში ადამიანის უფლების დაცვის არარსებობა და მისი შეუთავსებლობა კანონის უზენაესობასთან. სამართლებრივი შემოწმების არარსებობის შესავსებად დაწესებულია მსუბუქი დანაშაულები. ამრიგად, ახალმა კრიმინალიზაციამ მნიშვნელოვნად გააძლიერა ადამიანის უფლების, სოციალური წესრიგის, სოციალური უსაფრთხოების დაცვა და ასევე სოციალური და ეკონომიკური განვითარების შენარჩუნება.

მესამე მხრივ, ჩსს-ის ცვლილებები ხელს შეუწყობს ჩინეთში სამართლებრივი სახელმწიფოს განვითარებას. სისხლის სამართლის კოდექსის მუხლების რაოდენობის ზრდა, ერთი მხრივ, გააფართოებს იურიდიული ინტერესების მაღალ დონეზე დაცვის სფეროს და, მეორე მხრივ, შეზღუდავს სამართალდამცავი ორგანოების დისკრეციულ უფლებამოსილებას. სისხლის სამართლის მკაცრი დებულებები უფრო გარკვევით განსაზღვრავს იურიდიული უფლებისა და მოვალეობის საზღვრებს. ეს კარგია ეფექტური და მოსახერხებელი ბიზნეს გარემოს განვითარებისთვის. რაც უფრო მეტია სსკ-ში დასჯადი ქმედებები, ზოგადად მით მკაფიო ხდება, თუ როგორ გამოხატავს სისხლის სამართალი თავის როლს როგორც დაცვის, გაძლიერებისა და განათლების კანონი. ამავე დროს სახელმწიფო ყველაფერს გააკეთებს იმისთვის, რომ ძალიან ბევრი დამნაშავე არ აღმოჩნდეს ციხეში, განსაკუთრებით კი ისინი, ვისაც არ

[18] შდრ: Shizhou Wang, სისხლის სამართლის რევიზია და სისხლის სამართლის თეორიის განვითარება ჩინეთში, სამხრეთ-დასავლეთის მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების უნივერსიტეტი, (ფილოსოფია და სოციალური მეცნიერების გამოცემა), თებერვალი, 2021, ტ. 38, I, გვ. 48.

ჩაუდენია მძიმე დანაშაული. ამჟამად ჩინეთის საკანონმდებლო ორგანო განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს საზოგადოების მიერ განხორციელებულ ცვლილებებთან დაკავშირებული შესწორებების შეტანას. 2019 წელს ამოქმედდა საზოგადოების გამოსწორების კანონი, რომელიც მიზნად ისახავს არასაპატიმრო სასჯელების აღსრულების რეგულირებას. აქ იგულისხმებიან ისეთი დამნაშავეები, რომლებსაც მისჯილი აქვთ სასჯელაღსრულების დაწესებულების ზედამხედველობა, პირობითი მსჯავრი და სხვა არასაპატიმრო სასჯელები ან დროებით გადაევადათ სასჯელის აღსრულება. ამ სისტემის ფარგლებში სპეციალურ სააღსრულებო სააგენტოებს მხარი უნდა დაუჭირონ სოციალურმა ძალებმა. ეს საჭიროა იმისათვის, რომ მათ შეძლონ მსჯავრდებულზე მეთვალყურეობისა და სხვა ადმინისტრაციული სისტემის დანერგვა, აგრეთვე ინდივიდუალური საგანმანათლებლო საქმიანობა და დაეხმარონ არასაპატიმრო სასჯელებით მსჯავრდებულ დამნაშავეებს, რომ გახდნენ კანონმორჩილი მოქალაქეები.

გ. სისხლის სამართლის დასჯადი ქმედების დადგენის კრიტერიუმები

ჩინეთის სისხლის სამართლის აკადემიური წრეები ძალიან შეშფოთებული არიან კრიმინალიზაციის გაფართოების გავლენით სისხლის სამართლის ხარისხზე. ჩინეთის საკანონმდებლო კანონში არსებობს მოთხოვნები, რომ ,,საკანონმდებლო საქმიანობამ“ უნდა ,,გააუმჯობესოს კანონმდებლობის ხარისხი“, ,,დაიცვას კონსტიტუციის ძირითადი პრინციპები“ და ,,სამართლებრივი უფლებამოსილებისა და პროცედურების შესაბამისად“ მიიღოს ,,სამართლებრივი ნორმები“, რომლებიც უნდა იყოს მკაფიო, სპეციფიკური, მიზანმიმართული და აღსრულებადი“.[19] აკადემიური არგუმენტი ხელს უწყობს იმ გარემოებას, რომ სისხლის სამართლის კანონმდებლობა იცავდეს აუცილებლობის, ტიპოლოგიის, სიცხადისა და კოორდინაციის პრინციპებს (Zhang, 2020).[20]

შედეგად, სისხლისსამართლებრივად დასჯადი ქმედების საკანონმდებლო ხარისხის შეფასება შესაძლებელია მხოლოდ პრაქტიკაში ტესტებისა და დებატების საშუალებით. ამავე დროს, ინტუიციურად, კანონმდებლობის ხარისხი დგინდება და ფასდება ორ ეტაპად, ერთია საკანონმდებლო და მეორე იუსტიციური ეტაპი. დასჯადი ქმედების შემოღების პირველ ეტაპზე განიხილება ახალი დანაშაულის შემოღების აუცილებლობა. კრიტერიუმია ის, რომ

[19] იხილეთ ჩინეთის კანონმდებლობა: Cf: Art. 1, 3, 4, 6 in the Legislative Law of China, in http://en.pkulaw.cn/display.aspx?cgid=9073d435178b9633bdfb&lib=law

[20] შდრ: Mingkai Zhang, პრინციპები ახალი დანაშაულების დამატების შესახებ - ჩემი აზრი მე-11 შესწორების გადახედვის შესახებ (პროექტი), პოლიტიკური მეცნიერებისა და სამართლის ტრიბუნაში, ტ. 6, 2020 წელი. დეტალურად იხილეთ გამოყენებულ ლიტერატურაში.

წარმოადგენს თუ არა ეს ქმედება საკმარის სოციალურ ზიანს და აკმაყოფილებს თუ არა დანაშაულის ძირითად მოთხოვნას. ეს მსჯელობა შესაძლებელია მხოლოდ კანონმდებლობის ფარგლებში, ე. ი. პარლამენტში. სასამართლოსა და იუსტიციის ეტაპზე კი უნდა გადაწყდეს და აიხსნას ის თუ რამდენად ნათელია ახლად შემოღებული სისხლის სამართლის დანაშაული და შეესაბამება თუ არა კანონიერების პრინციპის ძირითად მოთხოვნებს. დასჯადი ქმედების ხარისხზე სწორი პასუხის გაცემა შესაძლებელია მხოლოდ ამ ორივე ეტაპზე მსჯელობის შემდეგ (Wang, 2000: 88).[21]

დასავლეთის ქვეყნების იურიდიულ სისტემაში სისხლის სამართლის კანონმდებლობა საკმაოდ გაჯერებულია, ამიტომ სოციალური მავნეობის საკითხები ნაკლებად განიხილება სისხლის სამართლის თეორიაში, ვიდრე სოციალურ მეცნიერებებში. აღსანიშნავია, რომ ჩინეთი არის განვითარებადი ქვეყანა სამართლებრივი სახელმწიფოს სტანდარტის თვალსაზრისით. ამიტომ ჩინეთის სისხლის სამართლის აკადემიურმა წრეებმა უნდა გააგრძელონ სისხლის სამართლის პოლიტიკური და სამართლებრივი კრიტერიუმების კვლევა. სისხლის სამართლის საკანონმდებლო კრიტერიუმია „სერიოზული სოციალური ზიანი“. ეს არის სისხლის სამართლის არა მხოლოდ ძირითადი მოთხოვნა, არამედ მისი შეზღუდვის საფუძველიც. თანამედროვე სისხლის სამართალში სერიოზული სოციალური ზიანის კრიტერიუმებში შედის საბოლოო ურთიერთობისა და ტრადიციული სისხლის სამართლის ფრაგმენტაციის ნორმები. ამრიგად, სისხლის სამართლის კანონი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს: 1. არ შეიძლება დასჯადად გამოცხადდეს ქმედება, რომელიც არ აზიანებს საზოგადოებას ანდა ადამიანს. 2. სოციალური მავნეობის შეფასება ემყარება სოციალურ განვითარებასა და სოციალურ საჭიროებას. 3. სოციალური ზიანის თავიდან აცილების მიზნით, საჭიროების შემთხვევაში უნდა იქნას გამოყენებული სისხლის სამართლის კანონი და თუ ეს შესაძლებელია, ასევე შეიზღუდოს. რა თქმა უნდა, სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში ,,აუცილებელის“ და „შესაძლებელის“ გათვალისწინება მოითხოვს დეტალურ გამოკვლევას და სოციალური ან თუნდაც ბუნებისმეტყველების მრავალი ასპექტის ბალანსს. სხვა საკითხებთან ერთად, გათვალისწინებული უნდა იყოს სისხლის სამართლის ზოგადი და სპეციალური პრევენციის მოთხოვნები.

---

[21] შდრ: Shizhou Wang, დანაშაულის კონცეფცია ჩინეთის სისხლის სამართლის თეორიაში: მისი ორმაგი სტრუქტურა და ფუნქციები, ჩინეთში სოციალური მეცნიერებები (ინგლისურად), გამოცემა 2, 2000, გვ. 88; რუსული ვერსია, იხ.: რუსეთის სისხლის სამართლის წელიწდეული, ტ. 1, 2006, პეტერბურგის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2007. დეტალურად იხილეთ გამოყენებულ ლიტერატურაში.

ზოგადი პრევენციის თვალსაზრისით, ახალი სისხლის სამართლის კანონმდებლობა მიზნად ისახავს შეაჩეროს პოტენციური კრიმინალები დანაშაულის ჩადენისგან, ხოლო კანონმორჩილ ხალხს მოუწოდებს კანონისადმი ერთგულებისკენ. სპეციალური პრევენციის თვალსაზრისით ახალი სისხლის სამართლის კანონმდებლობა მოითხოვს, რომ სისხლის სამართლის კანონის გამოყენების აუცილებლობა ემყარებოდეს საზოგადოების ყველაზე სუსტი პირის ინტერესის დაცვას და რომ სისხლის სამართლის სანქციებით უნდა გამოსწორდეს ის ქმედებები, რომელთა შეკავება სხვაგვარად შეუძლებელია. იმისათვის, რომ გადაიხედოს საკანონმდებლო ბალანსი დანაშაულებრივი ქმედებით გამოწვეულ სოციალურ ზიანს და ამ ქმედების შესაკავებლად გაწეულ სოციალურ ხარჯებს შორის, სახელმწიფომ უნდა აწონ-დაწონოს არა მხოლოდ სასამართლო ხარჯები სხვა ხარჯებთან მიმართებაში, არამედ ასევე კავშირი მცირედი უკანონო ქმედების ტოლერანტობასა და სერიოზული დანაშაულების თავიდან ასაცილებლად გაწეულ ხარჯებს შორის. ასევე არ რჩება საკმაო სივრცე კორუფციისათვის, მაგრამ საკმარისია სოციალური ზნეობის დარღვევისა და ბოროტი ძალების განვითარებისთვის არაადეკვატური დაცვის ან არაეფექტური დარბევის გამო.

სისხლის სამართლის იურიდიულ კრიტერიუმებთან მიმართებაში გამოიყენება მკაცრი და მკაფიო ნულოვანი დანაშაულის პრინციპი. პრინციპის არსი არის სამართლიანობის განხორციელება და თვითნებობის აღკვეთა. სისხლის სამართლის კანონი არალეგალურ ქმედებებს აცხადებს დანაშაულად და აწესებს მათთვის სასჯელს, რაც წარმოადგენს სისხლისსამართლებრივი დევნისა და განაჩენის დადგენის სამართლებრივ საფუძველს. სისხლის სამართალი უნდა იყოს ex ante და გარკვეულობის კანონი, ასევე უნდა აკმაყოფილებდეს სისხლის სამართლის ნულოვანი დანაშაულის პრინციპის მოთხოვნებს.

ამ მოთხოვნებისა და მოსაზრებების შესაბამისად, სისხლის სამართლის დასჯადი ქმედებები, განსაკუთრებით სისხლის სამართლის დანაშაულის შესახებ დებულებები, შედგება ისეთი ელემენტებისგან, როგორიცაა თანხები, გარემოებები და პროცედურები (რომელთა განხილვა საჭიროა მხოლოდ საჩივრის არსებობის შემთხვევაში). ჩინეთის საკანონმდებლო პროცესის დროს მრავალი დებატები გაიმართა ამ ელემენტების დანაშაულის ზღვართან სიახლოვის ან დანაშაულებრივი ქმედების კონსტიტუციის პირობებთან შესაბამისობის საკითხის გარკვევაში.

დ. სისხლის სამართლის განხორციელება. სამართლებრივი სახელმწიფოს ძირითადი მოთხოვნაა, რომ „უნდა შესრულდეს კანონები და მკაცრი უნდა იყოს სისხლისსამართლებრივი დევნა“. ამავე დროს თანამედროვე სისხლის

სამართალში არსებობს მრავალი გარემოება, რომლებიც გამორიცხავენ დანაშაულის დამთავრებას. ისინი შეიძლება განხილულ იქნეს სასამართლო პრაქტიკაში მხოლოდ ცალკეული შემთხვევების საფუძველზე. ჩსს-ს ცვლილებების შესაბამისად მსუბუქი დანაშაულების დიდი რაოდენობით გათვალისწინების გამო, სისხლის სამართლის კანონის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანი თემა გახდა „მსუბუქი მოპყრობის" საკითხი. მაგალითისთვის შეიძლება ავიღოთ ნასვამ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვა. ჩსს 133A მუხლს ემატება მე-8 შესწორება, რომელიც ითვალისწინებს, რომ მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვა არის დანაშაულებრივი ქმედება და ისჯება „ჯარიმით ანდა პატიმრობით". ეს არის პირველი სისხლის სამართლის დანაშაული ჩსს-ში, რომელიც ითვალისწინებს მხოლოდ სისხლის სამართლის პატიმრობას დროებითი დაკავების გარეშე. პატიმრობის კანონიერი ვადაა მინიმუმ ერთი და მაქსიმუმ ექვსი თვე. მიუხედავად იმისა, რომ ეს მსუბუქი დანაშაულია, სამართალდამცავი ორგანოები მაინც მკაცრ პოზიციას იკავებენ ამ დანაშაულის მიმართ. ჩინეთში მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვის კრიმინალური ზღვარი არის სისხლში ალკოჰოლის შემცველობა მინიმუმ 0,08 პროცენტი. ვინც ამ ზღურბლს გადალახავს, მეტ-ნაკლებად ისჯება ციხეში მოთავსებით. პრაქტიკამ შეამცირა დანაშაული. ბოლო 10 წლის განმავლობაში მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვის გამო გამოწვეული ჯანმთელობის დაზიანება და სიკვდილიანობა წინა ათწლეულთან შედარებით 20.000-ზე მეტით შემცირდა. ეს ხდება მაშინ, როდესაც ჩინეთში გაიზარდა წელიწადში საშუალოდ 18 მილიონით ა/მანქანის რიცხვი და 26 მილიონზე მეტით მძღოლთა რაოდენობა.[22] ამასთანავე ასეთმა პრაქტიკამ გამოიწვია ის, რომ „მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვამ" შეცვალა ქურდობა და 2019 წელს გახდა სამართალდამცავი ორგანოების მიერ ნომერ პირველი სისხლის სამართლის დანაშაული.[23] ამჟამად ყოველწლიურად „მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვის" 300. 000-ზე მეტი საქმეა, რაც ჩინეთში განხორციელებული საერთო სისხლისსამართლებრივი დევნის 20% -ს აღემატება. ეს კი დიდ ტვირთად დააწვა ჩინურ საზოგადოებას. ამ გარემოების გათვალისწინებით ჩინეთის უზენაესმა სახალხო სასამართლომ გამოაქვეყნა ახალი სახელმძღვანელო დირექტივა მთვრალ მდგომარეობაში ა/მანქანის მართვის დანაშაულის საქმეებზე მსჯავრდების შესახებ. იქ კი ნათქვამია, რომ „როდესაც საქმის გარემოებები საკმაოდ მცირეა და მიყენებული ზიანი მნიშვნელოვანი არ არის", არ გამოიყენება არა-

[22] იხილეთ ინფორმაცია ჩინურ ენაზე https://news.sina.com.cn/c/2021-05-01/doc-ikmxzfmm0077065.shtml

[23] იხილეთ ინფორმაცია ჩინურ ენაზე: https://www.spp.gov.cn/spp/gzbg/202006/t20200601_463798.-sh-tml

ნაირი სასჯელი და მოქმედს არ ექნება ნასამართლობა. თუ სისხლისსამართ-ლებრივი გარემოებები მცირეა და არ საჭიროებს სამართლებრივ შეფასებას, მაშინ მოქმედი შეიძლება გათავისუფლდეს სასჯელისგან. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, სისხლისსამართლებრივი პატიმრობა არ იქნება მთვრალ მდგო-მარეობაში ა/მანქანის მართვის გარკვეული სამართლებრივი შედეგი. ჩინეთის სასამართლო პრაქტიკაში კვლავ სერიოზულ პრობლემად რჩება, თუ როგორ უნდა მოგვარდეს ურთიერთობა კანონის მკაცრ აღსრულებასა და ასეთ საქმეე-ბზე პროცესის დროს დაშვებულ შემწყნარებლობას შორის.

ე. დასკვნა. 1997 წელს სისხლის სამართლის კანონის გამოქვეყნების შე-მდეგ, თანამედროვე ჩინეთის სისხლის სამართლის განვითარება ძირითადად ემყარებოდა ჩინეთის საკანონმდებლო ორგანოს მუდმივი კომიტეტის მიერ ჩსს-ში განხორციელებულ ცვლილებებსა და განმარტებებს. 2020 წლის ბოლო-მდე ჩინეთმა გამოაქვეყნა ჩსს-ის 11 შესწორება და 14 სისხლის სამართლის გა-ნმარტება. 2009 წლის შემდეგ ჩინეთმა გამოაქვეყნა 8-დან 11-მდე შესწორება და 4 განმარტება და მთლიანად გადამუშავდა და შეავსო ჩსს-ის 150-ზე მეტი მუ-ხლი. ამ პერიოდში გამოიცა ჩსს-ის ცვლილებათა დებულების სამი მეოთხედი.

ჩსს-ის ახალი განვითარება ითვალისწინებს ქმედების დანაშაულად კრიმინალიზაციას, როგორც მთავარ ღონისძიებას და დეკრიმინალიზაციას, როგორც დამატებას. ჩინეთმა გააუქმა 22 ფინანსური ქმედების დასჯადობა და გააფართოვა სიკვდილით დასჯის გამომრიცხავი გარემოებები. ახალი სისხ-ლის სამართლის პოლიტიკის გათვალისწინებით, ჩინეთი, ერთი მხრივ, ზრდის ახალი დანაშაულების რაოდენობას და აძლიერებს სასჯელებს დანა-შაულთან ბრძოლისთვის, ხოლო მეორეს მხრივ, იღებს უფრო მეტ სამართლე-ბრივ გარემოებებს, რაც საშუალებას მისცემს დამნაშავეთა მიმართ უფრო მსუბუქი მოპყრობისათვის.

ჩსს-ის ახალი განვითარება თავაზობს მაღალი დონის დამცავი ზომების ფართო სპექტრს ჩინეთის სოციალური და ეკონომიკური განვითარებისათვის. ამავე დროს გათვალისწინებულია მნიშვნელოვანი ზომების მიღება ისეთ საკითხებში, როგორიცაა: ეროვნული უსაფრთხოება და ეროვნული ღირსება, ტერორიზმთან და კორუფციასთან ბრძოლა, ადამიანთა საარსებო წყაროსა და სოციალური განვითარების დაცვა, წარმოების უსაფრთხოება, სურსათისა და წამლის უსაფრთხოება, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვა, ფინანსუ-რი წესრიგი და სოციალური მთლიანობა, პიროვნების დაცვა, პირადი ინფორ-მაციის დაცვა, ინფორმაციული ქსელის უსაფრთხოება, ტრანსპორტის მოძრა-ობის უსაფრთხოება და სოციალური წესრიგის დაცვა.

ჩინეთის სისხლის სამართლის შესწორების კანონმდებლობასთან დაკავ-შირებით ჩსს-ს აკადემიურმა წრემ ჩაატარა სიღრმისეული კვლევა. ეს კვლევა შეეხებოდა ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორიცაა: არასრულწლოვანთა

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ასაკი, სისხლის სამართლის განვითარება და სისხლის სამართლის კრიტერიუმები, სისხლის სამართალში დასჯადი ქმედების გაუქმება (Wang, 2020: vol 2). ამავე დროს, ჩინეთის სისხლის სამართლის სისტემა განიხილავს ისეთ სერიოზულ საკითხს, თუ როგორ უნდა დაბალანსდეს პრაქტიკაში კანონის მკაცრი დაცვა და შემწყნარებლობა. ჩინეთის სისხლის სამართალი განაგრძობს უწყვეტ განვითარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

Wang (1995): Shizhou Wang, The Judicial Explanation in Chinese Criminal Law, The American Journal of Comparative Law, Volume XLIII, Number 4, Fall 1995;

Wang (2000): Shizhou Wang, The Concept of Crime in Theory of Chinese Criminal Law: Its Dual Structure and Functions, in China Social Science (in English), Issue 2, 2000; Rusian version, see: Yearbook of Russian Criminal Law, Vol. 1, 2006, Press of St. Petersburg State University, 2007;

Wang (2010): On Development of Criminal Law in the People's Republic of China, Verfassung und Recht in Uebersee – Law and Politics in Africa/Asia/Latin America, 3-2010;

Wang (2013): Shizhou Wang (Chief interpreter), Claus Roxin, Strafrecht AT, Vol. 2, Law Press, 2013; Shizhou Wang (Chief interpreter), Claus Roxin, Strafrecht AT, Vol. 2, Law Press, 2013, The Protection of Criminal Law is the Legal Protection at the Highest Level – Preface by the Chief Interpreter;

Wang (2016): Shizhou Wang, On Doctrinal Basis of Chinese Unit Crime, China Legal Science, No. 1 (Vol. 4), January 2016;

Wang (2019/Tbilisi): Shizhou Wang, On the Protection of Personal Rights in Chinese Criminal Law, in Guram Tavartkiladze Tbilisi Teaching University, Human Rights and Constitutional Guarantees, Publishing House „Universal", Tbilisi 2019;

Wang (2019/Nomos): Shizhou Wang, Das Institut der Strafbarkeitsschwelle im chinesischen Strafrecht und seine Entwicklungstendenz, in Daniel Leese/Michael Pawlik (Hrsg.), Das Strafrechtssystem der Volksrepublik China, Historische Genese und aktuelle Herausforderungen, Nomos, 2019;

Wang (2020): Shizhou Wang, Do the Masses Need to Cultivate the Ideal of Criminal Law?, in Law and Life, December, Vol. 2, 2020;

Wang (2021): Shizhou Wang, The Revision of Criminal Law and the Development of the Criminal Law Theory in China, in Journal of Southwest University of Science and Technology (Philosophy and Social Science Edition), February Vol. 38, I, 2021;

Zhou (2016): Guangquan Zhou, „On Establishment of the Positive Criminal Legislation in China", in Chinese Journal of Law, Vol. 4, 2016;

Zhang (2020): Mingkai Zhang, The Principles on Adding New Offences – My Opinion on Revising the 11th Amendment (Draft), in Tribune of Political Science and Law, Vol. 6, 2020;

Zhang (2021): Yijian Zhang, „The Major Provisions of the 11th Amendment and the Development of Criminal Legislation“, in China Law Review, Vol. 1, 2021;

Feng (2012): Yadong Feng, „On Not Feasibility for Adding the Offence of Dangerous Driving“, in Zexian Chen Ed., Frontier of Criminal Law, Vol. 6, Press of People's Public Security University of China, 2012;

ჩინურ ენაზე: https://news.sina.com.cn/c/2021-05-01/doc-ikmxzfmm0077065.shtml

ჩინურ ენაზე: https://www.spp.gov.cn/spp/gzbg/202006/t20200601_463798.shtml